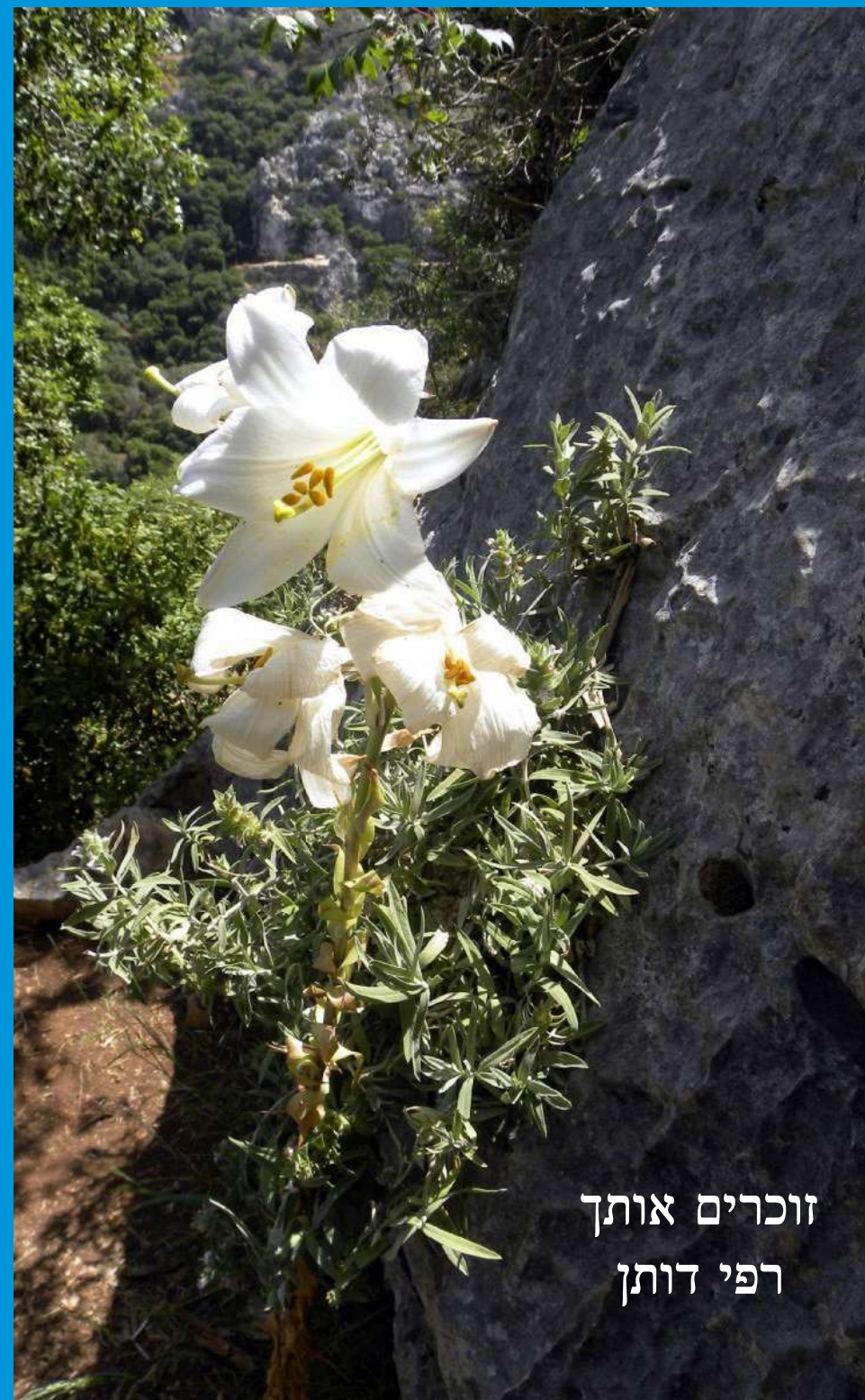

חברים מספרים
על רפי דותן

1972-1952

זוכרים אותך
רפי דותן

חברים מספרים על

רפי דותן

1972-1952

ומה נשיר בטקס?
פעם שרנו בשיר העמק,
"מי ירה ומי זה שנפל, בין בית אלפא ונהלל".
עכשיו אני יודע מי ירה ואני יודע את שמו של מי שנפל,
הוא היה יידי.

(מתוך "פתוח, סגור, פתוח", מאת יהודה עמיחי)

28.12.2021

כ"ד בטבת תשפ"ב

50 שנה לנפילתו של רפי דותן ז"ל – מאת שמרית היימן

מאחר ונבצר ממני להגיע שלחתי שני נציגים נאמנים מהמשפחה נעמה ורפי היימן, והם יביאו את הדברים בשמי.

ראשית תודה לכל מי שבאו מקרוב ומרחוק.

לארגן אזכרה לאחר 50 שנה זה לא מובן מאליו. אבל במקרה כאן זה המשך ישיר לכל השנים של האזכרות וציוני העשורים שעוברים.

חשוב להזכיר שמאז נפילתו של רפי, בשנים הראשונות בזכות הוריי שאינם כבר ובשנים לאחר מכן בזכות מלכה והחברים הנאמנים, נראה לי שלא פספסתם אף שנה מלהגיע. זה בהחלט מעורר הערצה ואני מורידה בפניכם את הכובע, כן לא ממש את הכובע.

שנית, אני שמחה לראות שבתו של ראובן, אחיו של רפי, רות דותן, שקרויה על שם אימם הגיעה. זו ממש זכות והזדמנות גם לך רות וגם למשפחה ולחברים להכיר אותך ולספר לך על המשפחה ועל רפי הדוד. מן הסתם חלק משנות ילדותו ונערותו של רפי יכולים לספר גם על ילדותו של ראובן אחיו. אז תודה שבאת. מצטערת מאד שלא יצא לי לפגוש אותך אך דלתנו פתוחה תמיד ונשמח לקשר.

רפי וראובן אחיו

רפי

ראובן ורפי

רפי

MARSH HARRIER

♂ 1107 / 1125

MONTAGU'S HARRIER

♂ 1125 / 1125

HEN HARRIER

♂ 1125 / 1125

PALLID HARRIER

♂ 1125 / 1125

BLACK KITE

♂ 1125 / 1125

KITE

BLACK-WINGED KITE

אתחיל מנקודת מבט אישית.

זה היה יום שלישי רגיל לפנות בוקר קיבלתי טלפון שהיתה פעולה של הצנחנים ורפי דותן, בן דודי נהרג.

אני באמצע חודש שמיני עם 3 ילדים בבית. הגדולה בת 4, חורף וגשם, אני מתלבטת איך והאם אגיע ללוויה.

אימי מחליטה בשבילי שעדיף במצבי שלא אבוא ואגיע לשבת עם כל המשפחה. בזמנו הנסיעה לשדה אליהו מכפר מימון היתה מבצע ארוך ולא פשוט.

הגענו לשבת. באותה שבת חלינו כולנו אני והילדים, כך שנשארנו כל השבוע במשק עד אחרי השבת הבאה. למעשה הוריי לא היו מחויבים לשבת שבעה אבל היה מאד ברור שהם יהיו יחד עם ראובן ואביו מנשה ולמעשה כל המנחמים הגיעו אליהם.

אחזור לשנות הילדות.

מי היה רפי בשבילנו?

רפי נולד בערב פסח י"ג בניסן תשי"ב 1952 בפתח תקוה למנשה ולרות, רות היא אחותו של אבי. הוא היה הילד השני כשהבכור ראובן נולד כשנה וחצי לפניו.

אימו רות שהיתה רופאת רנטגן חלתה בסרטן ונפטרה כשרפי היה בן חמש. יחד עם ראובן אחיו הם גרו אצלנו בבית, בקיבוץ שדה אליהו, במשך כחצי שנה. מאחר ובמשק היתה לינה ליד ההורים היה ברור שהם באים אל האח, הדוד יוסף וישנים יחד איתנו (אני ועודד אחי) בחדר הילדים. אחיי מנו וחיים עברו לגור בלינה המשותפת שהיתה לילדי התיכון הבוגרים.

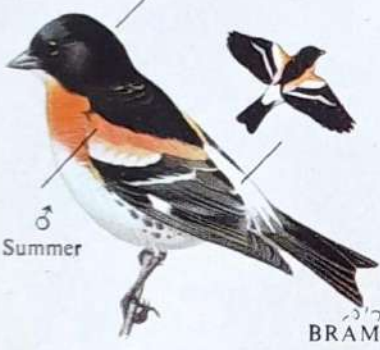
מיד עם הגיעם להוריי, הלכו כמו שאר הילדים לבית הילדים. אימי עבדה בגן הילדים ואם איני טועה הם הלכו איתה לגן. ראובן למעשה היה אמור להיות בכיתה א' והקליטה היתה לו קשה. רפי לעומת זאת התחבר בקלות לקבוצת בני גילו והיה שותף מלא בכל הפעילויות. לאחר כחצי שנה בערך, אביו מנשה מצא בת זוג חדשה, נורית שמה, התחתן והקים מחדש את ביתו. רפי וראובן חזרו לביתם אם איני טועה בתחילה ברמת גן ולאחר מכן עברו לתל אביב.

137
HAWFINCH

138
CHAFFINCH

♂
Summer

♂
Winter

139
BRAMBLING

Sexes similar

140
GOLDFINCH

Sexes similar

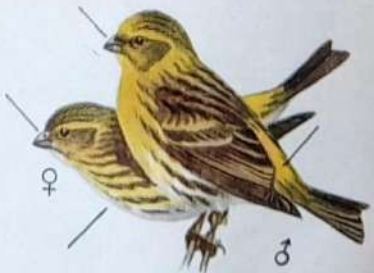
141
CITRIL FINCH

142
GREENFINCH

143
SISKIN

144
SERIN

רפי ועודד בן הדוד

רוני פיבקו, עמירם, יענקלה פדוה ורפי

יענקלה פדוה ורפי

רוני פיבקו ורפי

למרות שחזרו לגור עם האבא, נפשו של רפי נקשרה עם חברת בני גילו בקיבוץ והיה לו ברור שכל חופש גדול הוא עולה על אוטובוס למשק. הוא היה חלק בלתי נפרד מחברת הילדים. היה ילד עם שמחת חיים אהוב ומקובל על כולם. רפי גדל בבית חופשי ולמרות זאת בהשפעת חבריו בקיבוץ ביקש ללמוד בבתי ספר דתיים. בהשפעת חבריו הגיע גם לבני עקיבא ולקח חלק פעיל בתנועה. עד מהרה נעשה לאחד מעמודי התווך של הסניף, מנהיג הבנים ומושא הערצה של הבנות.

רפי השתלב במשפחתנו, "כמו דג במים" כפי שאימי היתה אומרת, היינו לו בית שני והוא היה כאח הצעיר בשנתיים לאחי עודד. היו להם נושאי שיחה משותפים ואהבה גדולה לטבע ולשמות הפרחים והציפורים. רפי תירגם את מגדיר הציפורים מאנגלית. לאחר נפילתו, מנשה אביו הביא את התרגום לעוזי פז שהיה אחד ממובילי החברה להגנת הטבע בזמנו שהכניס את הדברים בספרו.

בשנת 1963 התגייסתי לצבא לגדנ"ע ובשנת 1965 התחתנתי עם בעלי יעקב ועברנו לגור בכפר מימון. כך שאת רפי אני זוכרת כנער כשהיה בא לבקר אצלנו יחד עם עודד. בעיקר אני זוכרת את הליכתו הזרוקה עם הסנדלים או בלעדיהם ורגליו הארוכות שנזרקות קדימה.

רפי מימין עם חברים בטיול

רפי ועודד איילון בן הדוד

רפי שני מימין עם חברים בטיול

רפי ואביו מנשה

הדודים מחפציבה, משמאל למעלה משה אה של אימא של רפי ואשתו. למטה באמצע העיניים של רפי. שורה אמצעית מימין: שמרית הבת דודה מהקיבוץ

למטה באמצע מנו בן הדוד מהקיבוץ משמאלו רפי הקטן. שורה אמצעית: מימין הדודה רות, הדוד יוסף ובן הדוד עודד. שורה עליונה: חיים ושמרית בני הדודים משדה אליהו

האחיינים שלי שגרו לידנו בכפר זוכרים שרפי ועודד היו שואלים אותם כל מיני חידות מצחיקות. באחד הטיוולים שלהם לאילת חנו אצלנו חניית לילה.

שנתיים לאחר פציעתו הקשה של אחי עודד, רפי נהרג. מעבר לאבדה הקשה לאביו ולאחיו ראובן, זו הייתה בהחלט אבדה קשה גם להוריי ולאחי עודד שהיה כבר אחרי הפציעה ולמעשה בתהליך השיקום הארוך שעבר כל חייו.

חודש וחצי לאחר נפילתו, בחג פורים נולד בנו רפי היימן שיבדל לחיים טובים וארוכים. לברית הגיעו גם חנה חברתו של רפי ואביו. בנו רפי שקרוי על שמו מזכיר בהרבה תכונות את רפי דותן. שמחת החיים שלא נגמרת, אהבה למרחבים ולטבע. וחברים בכל מקום בעיר ובכפר בצבא ובאזרחי. יחד עם חיבור חזק למשפחה.

לסיום אני רוצה שוב להודות לחברים על הארגון והמחשבה על כל פרט ופרט.

אם יש משהו שהייתי רוצה לקחת ממפגשים אלו זו המסירות בשמירת המסורת של האזכרות. זה ערך החברות והמשפחתיות שהיו כל כך טבועים בנפשו של רפי. רפי לימד אותנו מהי חברות של אמת. חברים לחיים לתמיד. החברים שלאורך השנים היו לו חברי אמת ונתנו לו את הכתף והגב להיות ללא ידיעתו המנהיג שלהם.

יהי זכרו ברוך

שמרית היימן, בתו של יוסף איילון במברגר (אח של רות אימו של רפי).

Sexes similar

מיאק איהרן
SPOTTED FLYCATCHER

♀

מיאק איהרן
PIED FLYCATCHER

♂

Summer

♂

Summer

COLLARED FLYCATCHER

♀

מיאק איהרן
RED-BREASTED FLYCATCHER

♂

♂

WAXWING

Sexes similar

מיאק איהרן
GREAT GREY SHRIKE

Sexes similar

LESSER GREY SHRIKE

♀

מיאק איהרן
RED-BACKED SHRIKE

Juvenile

Sexes similar

מיאק איהרן
WOODCHAT

♂

מיאק איהרן
MASKED SHRIKE

Sexes similar

לפני 10 שנים, ימים ספורים לאחר האזכרה במלאת 40 שנה לנפילתו של רפי
וכנראה לא מעט בהשראתה, כתבתי את הדברים הבאים:

אל מלא רחמים

"אל מלא רחמים", שוכן במרומים... , אומר גדי מהסידור הקטן בנוסח הפשוט
והשקט כשמסביבו כ-50 איש, "את נשמת רפאל בן מנשה ורות שנפל בעת מילוי
תפקידו"... ואנו עומדים סביב למצבה כשדמעה קטנה מאיימת לנטוש את גלגל העין.

"ויצרור בצרור החיים את נשמתו" ואני מנגב בצנעה את הדמעה וחושב בליבי – הלו,
הלו, What do you talking about?? מי יצרור? מה יצרור? הוא צרור בצרור
החיים מאז ומתמיד, צרור בלב למעלה מ-50 איש ואישה שעומדים כאן במשך
ארבעים שנה ועוד רבים רבים אחרים שבליבם כאן! אם יש משהו שצרור כמו שצרין
בצרור החיים שלנו, זה רפי דותן.

א ר ב ע י ס ש נ ה !!! אין חיה כזאת (והוא כזכור, מאוד אהב חיות). מה היה בבחור
הצעיר הזה שרוב הזוכרים אותו הכירו באופן אינטנסיבי פחות מעשר שנים? מה היה
בנער השקט הזה שטבע את חותמו על כל כך הרבה חברים?

ידענו עליו המון ומסתבר שלא ידענו כלום, הבנים חיקו אותו, הבנות העריצו אותו
והוא... "והוא בכלל לא ידע שהוא כזה" – או אולי ידע אבל זה בכלל עבר לידו.

במונחים שיווקיים הוא היה "מוביל דעת קהל", מבלי לומר מילה הוא פשוט הפך את
כולנו לאנשים טובים יותר, ישרים יותר, אמיתיים יותר.

נתקלתי בארבעים השנה האחרונות בכל מיני אנשים, כאלה העונים להגדרה נפלאים
ולצערי גם רעים. אני חושב וחושב ומעביר לפני בדמיוני את כל האנשים המוכרים לי
ומוגדרים בעיני ככאלה שהיו במחיצתו של רפי בתקופה מסוימת בחייהם ומנסה
לתייגם ב"סולם הטוב" (TUV) שבניתי לי. קשה להאמין, אבל לא מצאתי מישהו
אחד שמדורג כפחות מ"איש טוב". זה לא מקרי, היה פה משהו שאינו תואם את
המציאות הרגילה. היה פה מישהו שקצת שיבש את הסטטיסטיקה. האם זה מקרי
שאיננו עוד.

בתל אביב של שנות השישים האופנה הייתה פשטות. את שרוולי מכנסי האתא
הקצרים (בחאקי או כחול) קיפלנו עד ה"חנות" (כך שניתן מידי פעם גם להבחין
במוצרים) – בדיוק כמוהו, לבשנו חולצות טריקו (מה שמכונה היום "טי שירטי") עם
פסים צבעוניים לרוחב וחולצות מגבת – בדיוק כמוהו, נעלנו סנדלים תנ"כיות
מרופטות ואח"כ שידרגנו לנמרוד – בדיוק כמוהו, עם מפות טופוגרפיות ותמונות של
צמחים חרשנו את הכרמל, דילגנו על גבעות וחיפשנו במערות – בדיוק כמוהו.

BITTERN
אורניתוס

AMERICAN BITTERN

NIGHT HERON

Juv

LITTLE BITTERN
אורניתוס קטן

Juv

Adult

Adult

HERON
אורניתוס

Juv

NIGHT HERON

אורניתוס

PURPLE HERON

אורניתוס

Adult

CRANE
אורניתוס

DEMOISELLE CRANE

אורניתוס

הוא לא היה מעולם מדריך קבוע בסניף מכיוון שבחופשות המהוות מרכיב חשוב בהדרכה הוא הרי היה בשדה אליהו. לעיתים הצליחו לגייס אותו כמדריך או כמלווה לשבט כלשהו למסע, מחנה קיץ או מחנון ל"ג בעומר ומיד הצטרפה עוד שכבת גיל לקהל מעריציו ומחקיו – והוא כאמור, "הוא בכלל, לא ידע שהוא כזה".

אז מה היה לנו?... בחור צעיר, לא מדריך, לא חבר באיזו ועדה, נעדר מהפעילות המשותפת בחופשות שהיוו חלק חשוב בפעילות שלנו בכל התקופה ההיא, והנה מסתבר שלמרות כל זאת, אנחנו מגלים אחרי ארבעים שנה, שכנראה, הנער הצעיר הזה, עיצב את דמותנו לנצח יותר מהורים מורים ומחנכים.

הייתכן? הרי זו אינה תוצאה של התנהגות שהחלה לאחר מותו – מבחינת "לאורו נלך", הוא עיצב את דמותנו בעיקר בחייו.

ובכן, דעתי היא שהנער הזה לא היה כמונו. הנער הזה לא היה "משלנו", הוא היה משהו אחר שבורכנו בו.

בשיר "מה אברך" נכתב: "והנער הזה, עכשיו הוא מלאך", רפי דותן אינו עכשיו מלאך, הוא היה מלאך שהסתובב בינינו במשך תשע עשרה שנים!

הרי תמיד ידענו שהוא גדול עלינו בכמה וכמה מספרים, תמיד ידענו שהוא חרוץ, שקדן ומוכשר.

הבחור הזה הספיק בתשע עשרה שנה דברים שאנשים לא מספיקים במחזור חיים שלם. אז זו כנראה התשובה. המלאך הזה כמלאכים אחרים לפניו הגיע אלינו עם חבילת מטלות. הוא היה מלאך מצוין, היו לו הספקים מרשימים, ואנחנו, אולי בלא להבחין בכך, היינו תלמידים טובים מידי, אולי אם לא היינו קולטים כל כך מהר הוא היה נשאר עוד קצת, עד שנבין.

עובדה, אנחנו עדיין תקועים פה, והוא... בגן עדן מנוחתו.

דברים "שנשפכו" מליבי ונכתבו לזכרו של רפי בשמים – בזמן טיסה, מתחת לשחקים ומעל לעננים, הכי קרוב לאזור בו שוכנים המלאכים.

מוישלה מאיר, שבט יחדיו צפון,

23.1.2012 ארבעים שנה לנפילתו של רפי בקרב.

Winter

form

White-throated form

שולחן אדום

שולחן אדום (החורף) ♂
BLACK-EARED WHEATEAR

שולחן אדום ♂
PIED WHEATEAR

Summer ♂
WHEATEAR

שולחן אדום ♂
REDSTART

שולחן אדום ♂
BLACK REDSTART

Sexes similar

שולחן אדום ♂
BLACK WHEATEAR

שולחן אדום ♂
STONECHAT

שולחן אדום ♂
WHINCHAT

Juvenile

Adult

שולחן אדום ♂
ROBIN

שולחן אדום ♂
NIGHTINGALE

שולחן אדום ♂
THRUSH-NIGHTINGALE

Red-spotted form
שולחן אדום ♂
BLUETHROAT

White-spotted form

שולחן אדום ♂
BLUE ROCK THRUSH

שולחן אדום ♂
ROCK THRUSH

השם של רפי דותן מלווה אותי מאז ילדותי.

בכל פעם שהשם עלה אצלנו בבית, התלוותה אליו בדמיוני תמונה של גבר צעיר, יפה נורא, עם חיוך שמאיר עיניים טובות. במקביל הייתי מזהה כאב וגעגוע גדול בפניו של אבא שלי.

למי שלא מכיר, אבא שלי, עודד איילון, היה בן דוד של רפי וגם חבר נפש קרוב, כמעט כמו אח.

אבא שלי נפצע קשה בתאונת דרכים ביוני 1970. במהלך השנה שלאחר הפציעה הוא התנדנד בין חיים למוות, התעורר מתרדמת ארוכה, והחל בתהליך שיקום ממושך בבית לוינשטיין.

רפי נהרג למעשה בתוך תקופת השיקום של אבי, והבשורה על מותו היתה לו מכה קשה. סבא שלי היה מספר שזו היתה אחת הפעמים הבודדות בחייו שאבא שלי בכה. ולמרות שאבא שלי סבל כל חייו מפגיעת ראש קשה, שהתבטאה בפגיעה בזיכרון, את רפי הוא תמיד זכר ותמיד אהב.

אני זוכרת סיפורים על רפי, כמה אהב טבע צמחים וציפורים. על מגדיר הציפורים שתרגם מאנגלית, ועל שמות כל הצמחים שידע. אני זוכרת נסיעות עם סבא יוסף לאנדרטה של רפי, הדרך אליה נשכחה עם השנים אחרי שסבא שלי נפטר, ואנחנו האחים חיפשנו ומצאנו אותה רק מזכרון הסיפורים של סבא. והכי אני זוכרת את האזכרות השנתיות אצלנו בבית, איך כל חברי הצוות מתאספים שנה אחר שנה, ואת עצמי חושבת בהתפעלות איזו חברות מופלאה זו, ואיזה חותם מיוחד השאיר רפי בשנות חייו הקצרות.

חותם שהביא את כולנו לפה גם חמישים שנה אחרי שנפטר.

ואני מרגישה שהגעתי לכאן היום בשם הגעגוע ואהבת האמת לרפי שליוותה את אבא שלי כל חייו.

יהי זכרו ברוך

עדי איילון גלעד

سنيپ

سنيپ کبير

JACK SNIFE

سنيپ کوچک

سنيپ جنگل

WOODCOCK

DOWITCHER

سنيپ سبز

GREEN SANDPIPER

سنيپ چوب

WOOD SANDPIPER

سنيپ راف

RUFF

سنيپ باتلاق

MARSH SANDPIPER

سنيپ پا زرد کوچک

LESSER YELLOWLEGS

سنيپ سبز پا

GREENSHANK

سنيپ پا زرد

Summer

سنيپ پا زرد

Winter

سنيپ پا زرد لکه دار

SPOTTED REDSHANK

50 שנה לנפילתו של רפי דותן הי"ד - עמירם לב

תמונה ראשונה (או בעצם אחרונה)

חורף תשל"ב - אנחנו בהיאחזות הנח"ל משואה שבבקעת הירדן כ"ד בטבת שעות הבוקר - מגיעה הידיעה הקשה על נפילתו של רפי דותן בעת פשיטה בבינת גיבייל שבלבנון. נסענו מההיאחזות אל הקיבוץ שבו רפי גדל, ובו הוא נקבר, שדה אליהו. הגענו, ובין המון האדם שהיה כבר במקום פגשתי את יגאל... יגאל משבט נחשון (שנתיים מעלינו) סיפר לי שהם הגיעו להלוויה הישר מהאזכרה של מאיר רוטשילד.

מאיר נפל בגשר אלנבי בדיוק באותו היום, 4 שנים לפני כן. בכ"ד טבת תשכ"ח. כאשר רץ לסייע לחבר פצוע.

הוא היה קומונר בסניף כשאנחנו היינו עדיין בחבריא א' (בי"ס יסודי) אבל דמותו היתה למופת בקרב החניכים המבוגרים יותר.

שנה וחצי לאחר מכן במלחמת יום הכיפורים נפל בהפגזה באזור המיתלה המדריך שלנו בסניף, יערי שטרן. יערי נפל ארבעה ימים לפני שעמד להתחתן עם אורה.

וכך בחדר הזיכרון בסניף תלויות תמונותיהן של מאיר של רפי ושל יערי זה בצד זה.

תמונה שניה

קיץ תשכ"ז מחנה סיירים ביער.

כאשר אנחנו מגיעים לשטח המחנה אנחנו פוגשים את רפי שיצא למחנה עם ילדי שדה אליהו. הקיבוצניקים האלה שמגיעים מצוידים בכל מה שצריך כבר הספיקו לבנות מתקנים שונים מסנדות וקשרי מוט למיניהם, וכאשר רפי מנסה להשווץ ביתרון של בני הקיבוצים, אנחנו אומרים לו שאותנו לא מעניינים קשרים למיניהם לנו חשוב לזכות במקום הראשון במורל.

אבל בין לבין התרשמנו במחנה סיירים מאהבת הטבע והארץ של רפי ומהמומחיות שלו בתחום זה. יותר מאוחר התגלה שרפי תרגם לעברית את מגדיר 'פטרסון' לציפורים. עוזי פז כשהוציא ספר ביחד עם הצלם יגאל לבנה 'עת לנדוד ועת לדגור' ספר שעסק בציפורים הקדיש את הספר לרפי. וכתב הקדמה שתיארה את אהבת הטבע של רפי ביחד עם תכונות נוספות.

Juv

Juv

Juv

Adult

Adult

Adult

BEWICK'S
167 21222

WHOOPER
2254 21222

MUTE
134 21222

MUTE SWAN

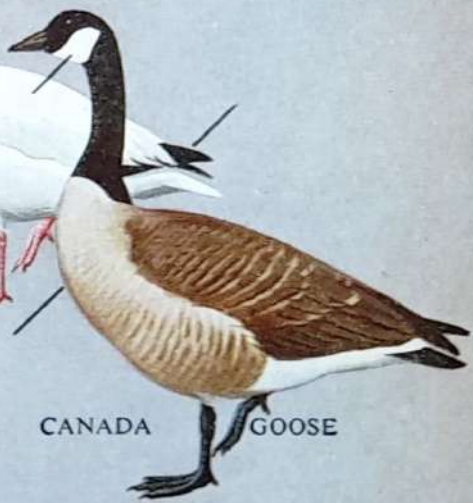
WHOOPER SWAN
BEWICK'S SWAN 7254.2
167 21222

Adult

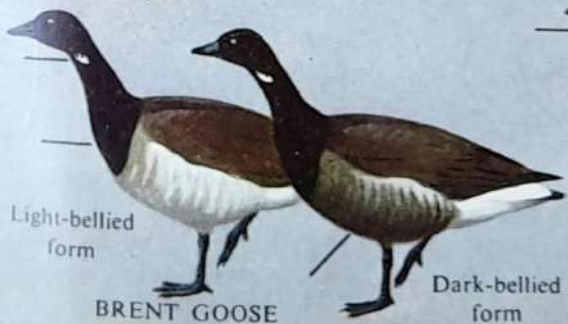
SNOW
GOOSE

BARNACLE GOOSE

CANADA GOOSE

Light-bellied form

BRENT GOOSE

Dark-bellied form

RED-BREASTED
GOOSE

2256

תמונה שלישית

בית ספר צייטלין, כתה י' בשעת הפסקה.

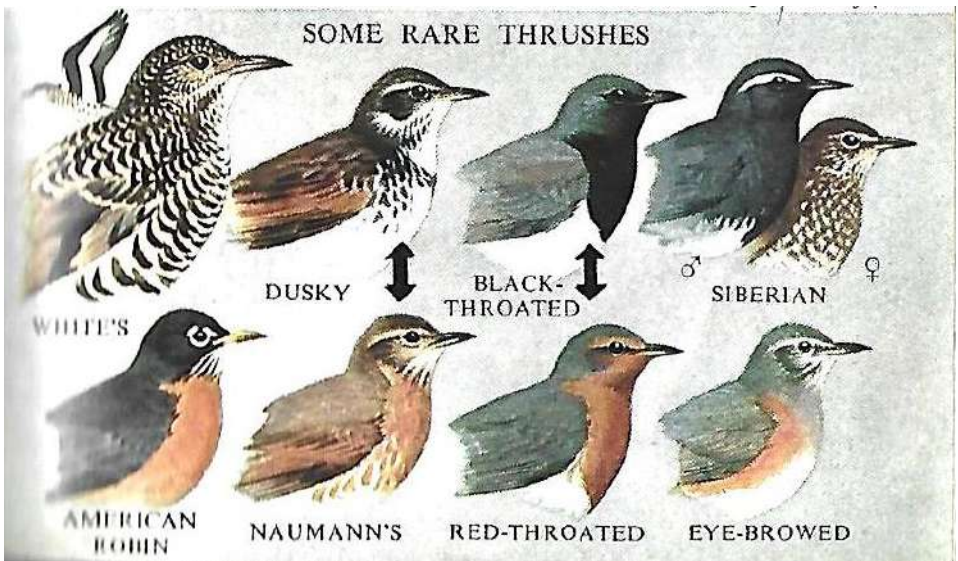
מטבע הדברים ומאהבתו לטבע, למד רפי במגמה הביולוגית, אבל לי זכורה דווקא אחת ההפסקות.

רפי היה ספורטאי מצטיין וכבר בכיתה ט' היה שייך לנבחרת הכדורעף של בית הספר. באותו יום בשיעור התעמלות בהדרכתו של המורה גרייסמן עסקנו בקפיצה לגבה. השיעור נגמר ומכל הכיתות יוצאים להפסקה אבל רפי עוד לא סיים את מסכת הקפיצות (באותם ימים עוד לפני שנולד סגנון פוסברי, הקפיצות היו בסגנון של גלילת בטון), זה היה בשבוע שהוא עמד להשתתף בתחרות ארצית. לאט לאט התאספו תלמידים רבים מהכיתות השונות לחזות ברפי שמגיע לגבהי גבהים.

תמונה רביעית

לקראת סוף כתה י"ב אנחנו כבר מתוכננים לצאת לגרעין נח"ל, רפי באותם ימים ניסה לצאת ליחידה מובחרת, במסלול בני המשקים אבל מסיבות בריאותיות לא התקבל.

מוצאי שבת - נפגשים עם חברים המיועדים לצאת לגרעין מסניפים אחרים בנתניה. באותה פגישה רפי מודיע לנו שבנסיון נוסף הוא התקבל למסלול בני המשקים ולכן עוזב את הגרעין. מיד לאחר מכן תופס אותי מושי הגר ואומר לי: "הגרעין הזה כבר לא יהיה אותו גרעין".

תמונה חמישית ואחרונה

אי שם בתחילת המעבר לחברייה ב' - סמינר מדריכים בגבעת ושינגטון. רפי מתגלה כדמות מובילה בקרב כל המשתתפים. הוא מטפס על מגדל המים בישוב ואנחנו בעקבותיו, דבר שגורם לנוזיפה מהאחראי עלינו באותו סמינריון הקומונור אלי סדן (שלימים זכה בפרס ישראל). אירוע זה תמיד הזכיר לי את השבת האחרונה של רפי בצבא, השבת שלפני הפעולה. רפי מקבל ריתוק ונאמר אז שלמרות שהוא "מ"פ בהמתנה", מפקד טוב צריך להכיר גם את הצד השני.

בסמינר המדריכים, לימדו אותנו את עשרת הדברות למדריך. מתוך עשרת הדיברות, הדיבר היחיד שאני זוכר הוא: "אל תנסה לשכנע את החניכים לעשות משהו, או ללכת למקום מסוים, תלך לשם והם כבר יבואו אחריו". זו דמותו של מדריך דמותו של מנהיג.

רפי היה בדיוק מנהיג כזה, הוא הלך לשם ואנחנו הלכנו אחריו.

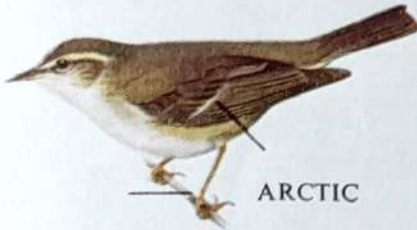
WILLOW

סליוור אלווה

CHIFFCHAFF

סליוור החורף

ARCTIC

GREENISH

YELLOW-BROWED

BONELLI'S

סליוור איתר האין

WOOD

סליוור יבוקה

רפי היה דמות לחיקוי גם בהתנהגויות שונות, הליכה בסנדלים (גם בגשם, לטענתו זה נוח, המים שנכנסים בצד אחד יכולים לצאת מהצד השני), שימוש במילים שאני לא יודע מאיפה הביא אותם, למשל זכורה לי המילה מלובני, אני אפילו לא זוכר את משמעותה אבל כל הסניף התחיל להשתמש במילה זו.

ראינו במחנה סיירים את התנהגותו בנושא ידיעת הארץ, ומאירקה מזה שנים חורש את שבילי הארץ תוך היכרות עם כל פרח וכל ציפור כנף - זה בדיוק ללכת בעקבות רפי.

למדנו מרפי את הרצון לתרום למדינה בשרות צבאי משמעותי, מושי הגר בחר ללכת לאחוזים ושירת אחר כך לאורך שנים במסלול צבאי מלבד עיסוקיו בחינוך - זה בדיוק ללכת בעקבות רפי.

ואולי אהבת רפי לחיי קיבוץ (כמובן יחד עם החינוך התנועתי להתיישבות), גרמה לכך שאנחנו שישה חניכים מסניף צפון המשכנו להגשמה משנותיה הראשונות של עלומים ועד היום - הלכנו בעקבות רפי.

גם היום נמצאים כאן חמישה מהחניכים האלה כשלצערנו בשנים האחרונות נפקד מקומו של אפליה שהיה איש הקשר שלנו בכל האזכרות ונאלצנו להיפרד ממנו לפני מספר שנים בעקבות מחלה נוראה.

ואם הזכרנו את האזכרות.

מזה חמישים שנה, מדי שנה בשנה, אנחנו מגיעים לשדה אליהו, נאספים ומזכירים (בעיקר לעצמנו) מי היה רפי בשבילנו.

אשתקד בעקבות הסגר שהיה במועד האזכרה החלטנו לא להפר את הסגר ולא להגיע לאזכרה. אבל למחרת קיבלנו תמונות מחבריו מהסיירת שקיימו את טקס האזכרה בכל זאת.

כנראה שאכן החברות לנשק חזקה יותר מכל המכשולים. כמו שנאמר "כי רעות שכזאת לעולם לא תיתן את ליבנו לשכוח"!

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

עוד חודש וקצת, נציין יובל שנים לאותו יום חורף קר, כשהתייצבנו בסנור ועמדנו לראשונה בחיינו במסדר. צעירים ונחושים עם שני קיטבגים על הגב, המנעול חורך את הצוואר, חמש דקות, אל הטריג במגדל המים ובחזרה, טוב ששאלת, כן גם עם הקיטבגים, אתם עוד פה, טוסו כבר! כן רפי, כבר אז משכת בידיך את מי שמאחור נשאר, עם חיוך מעודד, זה בסדר לחשת, עוד טיפה מאמץ וזה נגמר! מי יכול היה לשער, שתחלוף פחות משנה ושוב בליל חורף קר, על ערימת אבנים בבינת ג'בייל, כמה צרורות מהמא"ג, אש תופת מהגג, נפצעתי לחשת, וזהו, נגמר!! יש לי חדשות רפי, זה לא נגמר, זה רק התחיל, אנחנו חבריך חשים, כמו אז בריצה אל הטריג, איך צריבת רוחך המופלאה, נוסכת עלינו תחושת כוח שלא נחלשת, למרות הגיל.

יכולנו לספר לך שכל שנה, כאן בשדה אליהו נאספים יותר ויותר חבריך מצייטלין, מבני עקיבא, מהמשק ומהסיירת, נזכרים בחיוך ובצחוק המתגלגל, נעצבים על האובדן, מחבקים את המשפחה ואת חנה הנהדרת.

מצד שני, יכולנו לגלות לך על מעיין ויואב, על אורן וחגי ועל מלחמת יום הכיפורים,

לצרף לרשימה את חנינא ונחמיה, ולדנברג ונעמי המתוקה,

אבל כאן בעמק השלו שכה אהבת, נקשיב עבורך בשקט לציפורים.

רפי, חלפו להם כמעט 50 שנה, הקשישים בינינו כבר אוטוטו בני שבעים, ונדמה, אולי זה הגיל, שרק אתמול הבאנו אותך לכאן, עוד בטרם מלאו לך עשרים.

ולסיום, משהו אישי, פעם באחד הטיולים במוצאי אחת הסדרות אמרת לי: "זקס, אני לא מצליח להבין למה כולם כאן כל הזמן מקטרים – תראה איזה יופי סביב, וכמה פרחי בר נהדרים גדלים בהרים, בוא תקשיב רגע לשירת הציפורים".

ושוב נזכר במילים שהמשורר חיים גורי צרב:

"הרעות נשאוך בלי מילים, אמורה עקשנית ושותקת

מלילות האימה הגדולים, את נותרת בהירה ודולקת".

נזכור אותך רפי דותן, עדיין בשבילנו המ"פ בהמתנה. (אליעזר) זקס – חבר לצוות

דווקא הוא! דווקא הטוב בחבורה! קומתו התמירה, פניו החייכניים, עיניו המאירות, בת הצחוק המפורסמת השובבנית, ועם זה ביישנית קמעא מצטיירת לנגד העיניים, והלב מסרב להאמין. אתה נזכר בטוב הלב השופע, בחיוניות הזורמת, באהבה הקורנת, והמוח אינו תופס, אינו מבין. ועל כורחך אתה נתפס להרהורים, ומחשבות ממלאות את ישותך, ואתה נזכר בדמויות נוספות: דב לקס, מאיר רוטשילד, עזרא אשר, יעקב פרידמן (קיבה) ועתה – רפי דותן. ואינך יכול שלא לראות עין בעין את סדרי ההנהגה האלוקית: הטובים ביותר, האציליים ביותר ברוחם, אותם אנשים, שתמיד ראית בהם סמל של אהבת ישראל, של מידות אצילות, של מסירות נפש, דווקא הם עלו על מזבח הגאולה. (מתוך דבריו של הרב אלי סדן)

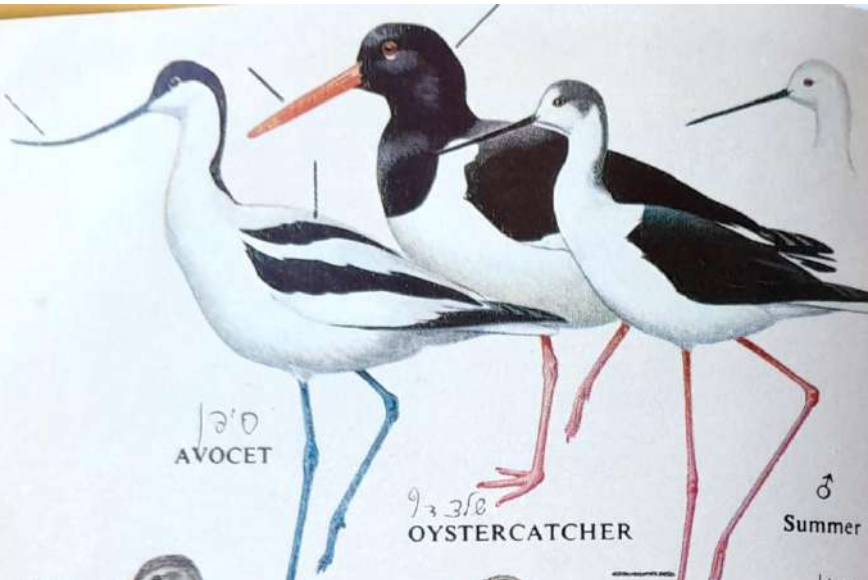
רפי שייך לטבע

ישבנו ערב אחד כמה חב'ה והעלינו זכרונות מהתקופה בה חיינו עם רפי. הרושם הראשון מרפי היה שכאילו לקחו משהו מהטבע הפראי ושתלו אותו בתוך החיים התרבותיים.

גם הופעתו החיצונית השאירה אותו רושם. כשדיברו עליו, דיברו תמיד על רפי עם הסנדלים והמכנסיים הקצרים בקיץ ובחורף. פעם אחת שאלנו אותו: "מדוע אתה הולך בסנדלים גם בגשם?" ענה: "גם הנעליים וגם הסנדלים נרטבים, אבל בנעליים המים נכנסים ונשארים בפנים, ואילו בסנדלים המים נכנסים, ויוצאים". בדרך כלל היה רפי דיין. כל בוקר, כמה דקות לפני שבע, כששמענו קול טיפוף סנדלים במסדרון, ידענו שרפי הגיע. רפי לא רק היה שייך לטבע, אלא גם רצה להכיר ולדעת יותר ויותר על הטבע, ואכן ידע... המילה האחרונה בינינו בנושא הציפורים הייתה של רפי. מגדיר הציפורים היחיד שהיה אז "פטרסון", היה כתוב באנגלית. רפי תירגם את שמות הציפורים לעברית, והרבה מחובבי הטבע שבינינו העתיקו את תרגומו והשתמשו בהם כיסוד להתעניינותם בציפורים. רפי לא הסתפק בעיניו

כדי לצפות בציפורים. כמו שה"פטרסון", מגדיר הציפורים היה צמוד אליו, כך גם המשקפת. הוא רצה ליהנות מהטבע בתוך הטבע, והשתדל תמיד לשמור עליו. באחד מטיוליו בכרמל פגשנו אותו שוחב על גבו שק מלא קופסאות שימורים ריקות שאסף לאורך הנחל. רפי סיפר לנו אז, שבדרך מצא פרח נדיר ושמו שושן צחור. הוא ושני החברה' שהיו איתו החליטו לשמור בסוד על מקום הצמח, כדי שחם וחלילה לא יאוונה לו כל רע.

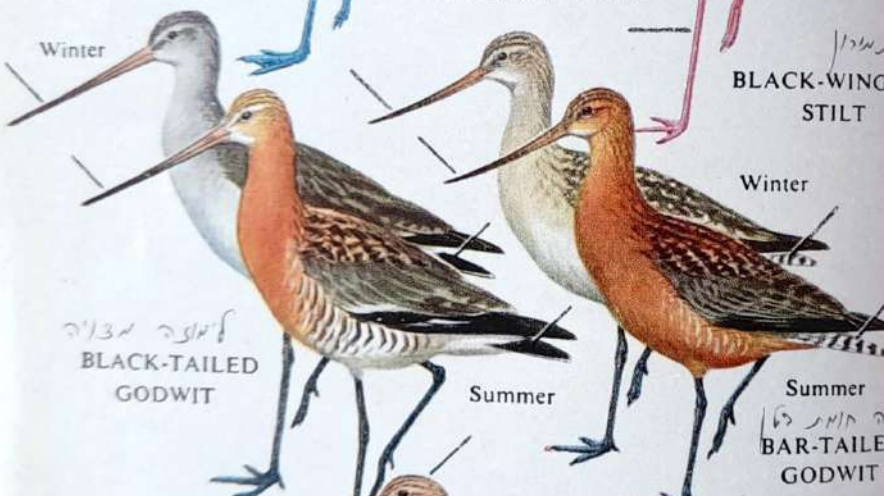

אָבֹסֶט
AVOCET

אָבֹסֶט
OYSTERCATCHER

♂
Summer

Winter

אָבֹסֶט
BLACK-WING
STILT

Winter

אָבֹסֶט
BLACK-TAILED
GODWIT

Summer

Summer

אָבֹסֶט
BAR-TAILED
GODWIT

אָבֹסֶט
PRATINCOLE

אָבֹסֶט
CURLEW

אָבֹסֶט
BLACK-WINGED
PRATINCOLE

אָבֹסֶט
SLENDER-BI
CURLEW

רפי דותן הי"ד

ל ז כ ר ו

ליום השלושים

לראשונה בא אלינו בהיותו בן חמש וחצי בחג הסוכות תשי"ח. תמיד באו יחד, ראובן ורפי, כי כך רצתה אימם, שלא יפרדו. בשנים ההן קשרי המשפחה לא היו אמיצים ביותר, אבל רות, אימם אחות יוסף, ידעה שהיא חולה מאוד וכנראה רצתה שילדיה יכירו יותר את משפחתה. וכך באו לראשונה אלינו. לקחתי אותם לגן הילדים וכאילו מובן מאליו, רפי השתלב מיד בחברת הילדים. לראובן היה יותר קשה, כי היה גדול ממנו בשלוש שנים וכבר לא התאים לגן. רפי הרגיש כמו דג במים, שיחק עם הילדים, לא הורגש כלל שבא אלינו מישהו חדש. רק דבר אחד הרגשנו מההתחלה.

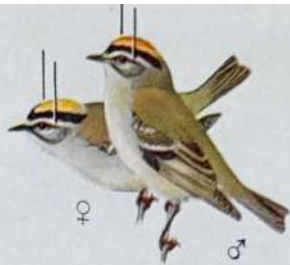
העמקות הנפשית שבו. הכל הופנם, הכל נספג מבלי לדבר – אבל, נשאר טבוע עמוק בנפש. ערב אחד בחזרי הביתה ישבו שלושת הילדים בחדר המיטות רפי בכה. הוא חלם שביתו נשרף, וראובן ניחם אותו שהכל כשורה. כאילו הילד הרגיש שלא הכל כשורה והוא הולך לקראת דבר קשה, שסחב אותו כל חייו. גם בבית הסתדרו יפה, אם כי היו מדי פעם מריבות כרגיל. עודד היה קנאי מאוד, בהיותו תמיד הצעיר, ולפתע היו לו מתחרים.

כשאִימו של רפי נפטרה שלושה שבועות לאחר סוכות, היה זה מובן שכל המשפחה באה אלינו. עוד לפני מותה רפי אמר לאביו: "אני לא אוכל לחיות בלי אימא".

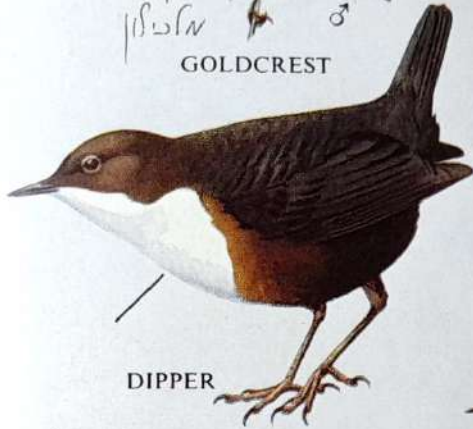
בחודשיים אלה שהיה בגן נקשרה נפשו בנו ובמשק, הטיולים עם הילדים, הטיפוס על עמוד המים בבריכת האגירה, הבניה בקוביות, בכל מקום הוא היה. והיפה ביותר, שם בגן מצא לו חבר, את גדי. חברותו זו עם גדי נמשכה עד יומו האחרון, טרם ראיתי דבר כזה, שחברות של ילדות מוקדמת נמשכה ומעמיקה דרך גיל ההתבגרות ועד לסוף. במשפחה נקשר במיוחד למנו שלנו, והיה זה כעין הסכם בלתי כתוב – עודד חיפש עזרה אצל חיים, רפי – אצל מנו. כשחזרו לתל אביב כעבור חודשיים כבר היה ברור שנקשר קשר בל ינתק. ובאמת מאז כל חופשה, כל חג, רפי בילה כאן. נגמר בית ספר בשעה 10, רפי היה כאן בשעה 12 ונסע להתחלת הלימודים עם האוטו האחרון שרק היה אפשר.

GOLDCREST

FIRECREST

DIPPER

WREN

TREE CREEPER

SHORT-TOED TREE CREEPER

Winter

Summer

below

WALL CREEPER

Scandinavian form

NUTHATCH

CORSICAN NUTHATCH

ROCK NUTHATCH

אמרנו: רפי נמצא בחופשת לימודים בתל אביב. כשהגיע, מיד נכנס ל"טיפול" שלו, התיישב כאילו רק נסע ליום אחד. אולי לעפולה – והיה כאן. כשהרגשנו שהוא נוטה יותר ויותר לצד הדתי ולבני עקיבא השפענו על אביו להעבירם לבית ספר דתי. הייתה זו החלטה קשה, במיוחד עבור ראובן שכבר היה בכיתה ז', אבל לרפי זה היה מובן מאליו. בכיתה ד' נכנס לבית הספר בר-אילן ומאז דרכו הייתה ברורה. אחרי גמר בית ספר עממי עבר לתיכון "צייטלין" שם סיים את לימודיו, אין צורך להגיד שהיה בין המצטיינים אם כי מעולם לא ראיתיו לומד. זכור לי מכתב אחד אל אביו, בהיות רפי בכיתה ה', הוא הפציר בי שאדבר עם רפי שילמד יותר, שמורתו מתלוננת שהוא אמנם יודע אבל אינו שוקד על לימודיו. זכור לי רק משפט אחד שכתבתי לו: רפי בסדר, רק תתנו לו ללכת בדרכו ואל תשימו לב לדברי האחרים.

וכך הוא גדל והתפתח ואנו זכינו לראות איך מילד נחמד נעשה בן אדם רציני, עמוק, תמיד צחק, תמיד מבסוט, תמיד מוכן לכל עזרה שביקשו אם כי מימי לא ראיתיו יוזם דבר מה. יחד עם כל התכונות הטובות האלה היה לו מן חוסר התמצאות. כאילו לא ידע היכן הוא נמצא. יכולת לבקש ממנו להביא דבר ואחרי שנים של שהייה במשק היה שואל היכן מקום פלוני או אלמוני, דבר שהיה מונח על כף היד. היה זה כאילו הוא נמצא כאן, ואיננו כאן, כעין תלישות מן העולם הזה. הרגשתי בו מן יתמות עמוקה, עמוקה כל כך שבלתי ניתנת לתיאור, ובוודאי לא מודעת לו עצמו. בידידותו עם חנה חברתו, שהתאימה לו כאילו נוצרו זה לזו, בוודאי היה מוצא את נחמתו. דוגמת יצחק אבינו בהכניסו את רבקה לאוהל אימו: "וינחם יצחק על מות אימו", ורפי לא זכה.

בטירונות היה רפי החייל המצטיין במחלקה, והוא היה אחד היחידים בינינו שבכל הקשיים וחוסר השינה שמר על השקט הנפשי שלו והצליח לקלוט את החומר לפני כולנו.

חלפה שנה ועדיין מהדהדות באוזנינו קריאות העידוד של רפי בסיום מסעי האלונקות, בהסתערויות ובאימונים. אנו נזכרים בחיך קל כיצד היה עוטר כל לילה את רובהו בגרב ניילון כדי שלא יתלכלך. לאחר הטירונות כשקיבל את המא"ג היה מנקה אותו לבדו בשקט ובאהבה ולא היה הולך לישון אם לא היה בטוח שהנשק יהיה נקי לגמרי למסדר שלמחרת. רפי היה היחיד בינינו שממש אהב ניווטים, בניווטי היום היה גוחן על כל פרח או קוץ בשטח, ונצחונו היה בכך שהכיר את שמו, משפחתו וסגולותיו. בניווטי הלילה היה נעצר לפתע ומקשיב לשירת ציפורי הלילה ומנסה לזהות את סוגי הציפורים. פעם באחד הניווטים המשעממים באזור ערד שאלונו אותו לפשר שמחת החיים שלו שנראתה מוגזמת ביותר בתנאים אלו, והוא ענה בריטון: "אני לא מבין אתכם, נותנים לכם ללכת לבד בשטח בלי מפקדים על הראש ובשטח פנטסטי כזה, מה יכול להיות טוב מזה?"

SNOWY

Dark-breasted form

Light-breasted form

BARN
n/b

SHORT-EARED
120 9/6j

SCOPS
148

LONG-EARED
170 9/6j

n/c
EAGLE

המשכנו ושאלנו אותו "מה כל כך פנטסטי בשממה הזו"? ומתשובתו הארוכה הבנו כמה קשור הוא לטבע ומנסה להשתלב בו ולהכיר אותו כמה שיותר, ובכל דבר היה מחפש את הטוב והיפה והמעניין ביותר (ולכן גם עניין הקילומטרים הרבים בניווטים לא הטריד אותו כלל). תכונה זו בלטה אצלו בכל השטחים, רפי מעולם לא הגזים. של שום דבר לא אמר: "קשה מדי", "ארוך מדי", אלא ידע לראות את הדברים בצורה בה חייל איננו רואה בדרך כלל, בצורה מדויקת ואמיתית.

קשה לזכור את רפי כועס, ובפעמים המעטות שבהן רגז על משהו או מישהו, היה זה מוצדק! תמיד היה איש הפשרות במריבות הקטנות שהיו בינינו.

בקורס צניחה היה אחד היחידים שלא פחד לצנוח ותמיד חיכה לצניחה הבאה. בזמן הצבא לא התאפשר לרפי לבקר הרבה במשק אולם בכל פעם כשחזרנו מהבית היה מתעניין לדעת מה קורה בבית.

הוא לא הניח לי עד ששמע את כל החדשות מהקיבוץ. בחופשת המעטות בהן ביקר במשק היה יוצא בטרקטור או ברכיבה על סוס לבריכת לצפות על הציפורים ולשדות אליהם התקשר כל כך.

כשנודע לחבר'ה (לא מפיו כמובן) שלרוב חינוכו הדתי הגיע בכוחות עצמו, התקשו להאמין, בפרט שבויכוחים הלוחטים על דת וקיום מצוות, התגלה כבעל דעה מגובשת.

במשך השנה האחרונה נשארה אצל החבר'ה במשק הרגשה מוזרה שרפי בטח יופיע עוד כהרגלו בסנדליו המרופטות ומכנסיו הקצרים.

כאילו היכרנו אותו תמיד – תקופה ארוכה לא היה, אך כשבא כאילו היה כאן כל הזמן. מהטבע שאותו כה אהב, מאיתנו, מהוריו נלקח רפי, החבר הטוב שהיה דוגמה ומופת בכל.

יהי זכרו ברוך!

חבריו במשק ובצבא

RED GROUSE

♂

RED GROUSE

♀

♂

Winter

Summer

PTARMIGAN

RED-LEGGED PARTRIDGE

below

♂

Summer

WILLOW GROUSE

♂

PARTRIDGE

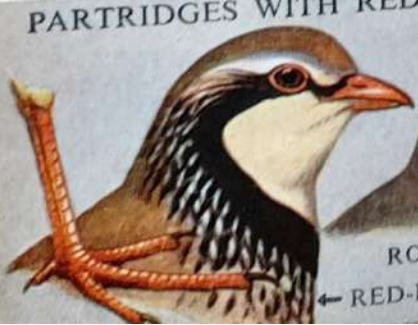

QUAIL

ANDALUSIAN HEMIPODE

PARTRIDGES WITH RED LEGS

ROCK →
← RED-LEGGED

BARBARY

לזכרו של רפי דותן הי"ד

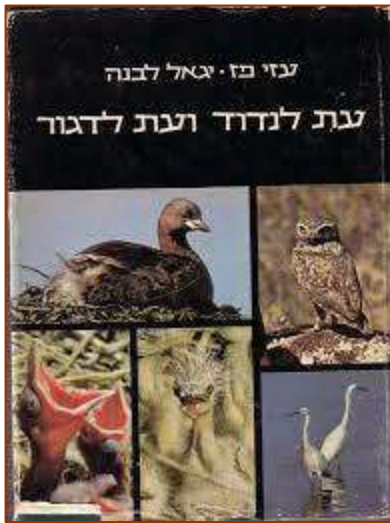
נולד בפתח תקוה, י"ד בניסן 8.4.1952 | נפל בקרב, כ"ד בטבת 10.1.1972

לא זכיתי להכיר את רפי, אף על פי כך יש לי הרגשה כי הכרתיו היטב, היכרות שהחלה שנתיים לאחר נפילתו, עת אביו הביא אלי שניים מספריו: מגדיר לצמחי ארץ ישראל ומדריך-שדה לציפורים בשפה האנגלית. מעלעול בדפיהם של שני המגדירים הצטיירה לעיני דמות של חובב טבע נלהב ומעמיק, שלא הסתפק בהכרת שמותיהם של הצמחים והציפורים, אלא שקד והוסיף השלמות, תיקונים, הערות ועדכונים – בעקבות מאמרים, הרצאות ותצפיות אישיות, וכך היקנה לשני הספרים ערך סגולי חדש, ברמה שלא ראיתי כמותה קודם לכך. משפחתו וחבריו התלבטו כיצד להציב "יד" לזכרו, "משהו דמוי שיש או אבו, ואולי מסגרת עם עיניים מחייכות"! לא ולא! וכי אפשר שטפיחת הכתף שלו מאתמול והסבריו על פרחים וציפורים יהפכו היום למסגרת עטופה בדמעות ואותיות! פשוט לא! צריך לנסות ולזכור את רפי כפי שהיה, ולאחוב את השבילים והציפורים שהוא אהב", וכך נולד האלבום.

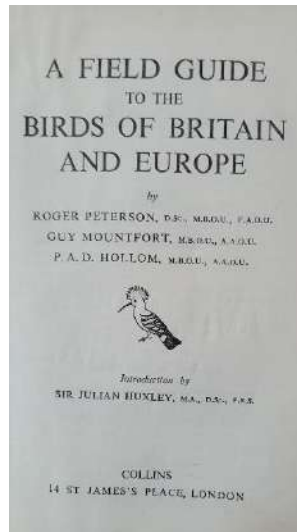
רפי נולד בפתח תקוה, אך לאחר מות אימו, והוא עוד בגיל גן הילדים, שהה זמן מה עם משפחת דודו בקיבוץ שדה אליהו. מאז, גם לאחר שובו העירה, עמד בקשרי חברות עמוקים עם חבריו בקיבוץ, שראו בו "יותר קיבוצניק מקיבוצניק".

אף כי רפי גדל בבית חופשי, הוא הגדיר עצמו מתוך הכרה – כדתי. בתור שכזה היה חבר ב"בני עקיבא", תנועה לה הקדיש ממיטב זמנו ומרצו, והיה בה ל"מנהיג" הבנים – נושא לחיקוי ולהערצה, ו"אהוב הבנות".

פרוייקט מדריך הציפורים 'פטרסון'

הנער רפי דותן תירגם את שמות הציפורים וראשי הפרקים של הספר מאנגלית לעברית. מבצע שהקל על חובבי טבע צעירים וצפרים ברחבי הארץ לזהות ולהכיר את מיני הציפורים. עוזי פז, מחלוצי שמירת הטבע בישראל ומנהל רשות הטבע הראשון הקדיש כמחווה את ספרו לרפי דותן ז"ל.

רפי היה תלמיד טוב, מבלי שהשקיע בלימודיו מאמץ ומרץ, ובמקביל היה ספורטאי מצטיין בתחומים שונים, וביחוד בקפיצה לגובה ובכדורעף. אולם נראה כי הנוף והטבע, ובעיקר פרחים וציפורים, תפסו יותר ויותר מקום בנפשו ובתחומים אלה הגיע להישגים מופלאים לגילו, כשהמדיר לצמחי ארץ-ישראל ומדריך הציפורים היו לו כתנ"ך.

בהגיעו לגיל גיוס היה ברור לרפי כי דרכו הצבאית תהיה בסיירת, אך בבדיקה רפואית נקבע כי כושרו לקוי ובהתאם שובץ ליחידת שירותים. אך רפי לא ויתר, הוא נאבק בהחלטה ושכנע את הועדה הרפואית כי מקומו בסיירת. בסופו של מכתב שהוא שלח לוועדה הוא כתב: "האמינו לי, לא בעיית התהילה מטרידה אותי, אלא הבעיה שאני בטוח שאני מסוגל ליותר, לכן בקשתי היא שתעלו לי את הפרופיל..". בתקופת הצבא ראו בו חבריו ומפקדיו כ"מ"פ בהמתנה", ואף כי כלפי חוץ עוברת תקופת הטירונות ללא בעיות וטרוניות הוא כותב לחברתו: "לפעמים אני נתפס למצבים, שאני ממש מרגיש שצבא זה לא בשבילי. תארי לך, הולכים בשטח, פרחים לא נורמליים וציפורים, ואתה צריך להתגלגל, להשתולל, פאז"צטות, עניינים – תעזבו אותי מכל השטויות! ותנו קצת לראות את הטבע ואת היופי הזה. עכשיו אני מרגיש כמה שזה מושך אותי".

(מתוך ההקדמה לספר "עת לנדוד ועת לדגור", עוזי פז)

NO STREAKS ON BACK

קולטר זרועות

GREAT REED

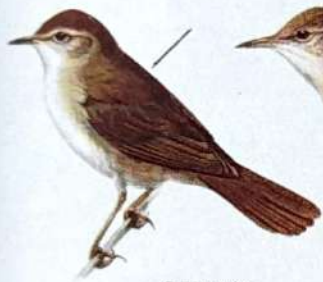
קולטר דקל (זעור סרף קר)

REED

קולטר המזורים (זעור דקל)

MARSH

CETTI'S
צטי'ס

SAVI'S
סאבי' / צעלן

RIVER
צוקל / צוקל

STREAKS ON BACK

קולטר זרועות

SEDGE

מוסטאכד / צעלן

MOUSTACHED

GRASSHOPPER

ZIP... ZIP... ZIP... ZIP... ZIP... ZIP...

AQUATIC

FAN-TAILED
פאן טיילד

לזכרו של רפי הי"ד, במלאת שנה לנפילתו

הוא בא אלינו כשהיינו בגן הילדים והשתלב בין הילדים בפשטות, אצלו זו לא הייתה בעיה להשתלב, בכל מקום אליו נקלע או הגיע הוא נקלט ומהר מאוד היה שייך למקום. כשגדל הוא היה בא לבקר בכל חופש, הוא נקשר אל המשק, אל אורח חייו לא רק הקיבוצי אלא גם הדתי. בערבי חג רפי כבר היה פה כמה שעות לאחר גמר לימודיו. לביקוריו היה גוון מיוחד, הוא לא נראה אף פעם כמבקר אלא תמיד כאחד מהחבר'ה שנעדר זמן קצר ועכשיו שוב חזר. יותר מאוחר זה התבטא בכך שהיה לו ענף קבוע ובו שובץ כל אימת שהיה בא. על בעיותיו וענייניו האישיים לא היה מדבר אף פעם ולא הזכיר אפילו אם שאלו אותו. בכלל לא היה מתאונן אף פעם ולכל שאלה היה עונה תמיד את ה"בסדר" הקבוע שלו. תכונה נוספת שהייתה אופיינית לו הייתה העשייה הרצינית, הפשוטה, בלי התחכמויות. כך היה בחינוכו הדתי שחינך את עצמו ובכוחות עצמו ניסה להתקדם בקיום המצוות. גם באורח חייו היינו אומרים עליו שהוא "יותר קיבוצניק מקיבוצניק". תמיד היה יותר פשוט משאר החבר'ה והתהלך ברישול, רק כשביקשנו ממנו הסכים לקבל מכנסים ארוכים לכבוד שבת. אף פעם לא היה מתהדר ולא ניסה להתבלט אף על פי שהיה בולט, והיה לו במה להתגאות כי רב כישרונות היה. ציוניו העידו שהוא הצליח בלימודיו, חבריו סיפרו, כמעט לא למד והגיע להישגיו ללא הרבה מאמץ.

רפי היה חובב טבע מושבע. תמיד מצא לו זמן לטייל במרחבי הארץ אותה אהב כל כך החל מהאדמה לסוגיה, שכבותיו, אבניה, דרך כל הצמחייה אחריה רדף עם מגדיר, והציפורים עליהם צפה במשקפתו עם ה"פטרסון" ביד. זכור לי מקרה אופייני כשהצענו לו לקחת יומיים חופש מהעבודה ולצאת לטיול עם חבר, והוא אמר שהוא לא יכול כי הוא צריך לעבוד, אבל ביום שישי היה לו בלתי אפשרי לקבל את השבת מבלי לדעת מה קורה מבריכות ה"מדגה המשותף" עד בריכות "מחנה". היה זה אך טבעי שבחצי שנה לפני הגיוס עבד רפי במשק. במשך התקופה הזו היו לו התלבטויות לגבי החיל בו ישרת. בהתחלה היה ברור לו שילך לנח"ל עם בני המשקים, אולם מאוחר יותר החליט להתגייס לסיירת בה ראה שילוב של יחידה קרבית מובחרת עם האפשרות להכיר את הארץ, אך הפרופיל שלו לא הספיק לשם כך, אף על פי שכל מי שהכיר אותו ידע שמקומו ביחידה קרבית. עם גיוסו עשה את כל המאמצים להעלות את הפרופיל שלו וכשנפגשנו איתו בקלט בא לספר בשמחה שהצליח בכך, ושהוא רוצה לבוא לסיירת אם יעבור את המבדקים.

יכולתו הרבה בעבודה במשק והצטיינותו בכל אשר עסק תורגמו בצבא לחיילות טובה ורצון רב להצטיין, ואין זה סוד שרפי היה חייל מצטיין משכמו ומעלה בכל השטחים, אם בתפעול נשק, בשדאות או בניוטים שבהם היה מגיע כמעט תמיד ראשון, ואם ביחסים בין החברה. בכושר שיפוטו האובייקטיבי, במורל גבוה וב"חברמניות" שלו שבגלל כל אלה כינינו אותו "מ"פ בהמתנה".

MAGPIE

NUTCRACKER

AZURE-WINGED
MAGPIE

ALPINE CHOUGH

JAY

CHOUGH

SIBERIAN
JAY

GOLDEN ORIOLE

SPOTLESS
STARLING

♂

Spring

Juvenile

Winter

STARLING

Adult

ROSE-
COLOURED
STARLING

Juv

השמש זורחת כתמיד, גשם מטפטף לפרקים, והיום אפילו נראתה הקשת. ובראותי כל זאת חושבת אני על עולמנו מלא הניגודים. על עולם של יופי ואימה, שמחה וחרדה, על ארץ – שכה הרבית לטייל בה, על עמק ומשק שכה אהבת.

מחר, היום השביעי למותך, נעלה לקברך למרגלות הרכס הפורח בשלל חרציות וכלניות. חבל, חבל שלאחרונה מיעטת לבקר כאן, בטוח שאם רק היה אפשר, היית בא יותר, כי הרי עד גיוסך ניצלת כל הזדמנות לשהות כאן.

זוכרים כולנו איך בגיל צעיר, בהתקרב חג או חופשה, חקרנו ושאלנו: "מתי רפי יבוא?" והצטערנו על כל יום שהחמצת ואנו הפסדנו בהיעדרך. אם במחנה ואם בנופש, או סתם בטיול, תמיד היית בין הפעילים, מציע עזרה לכל דורש, ממציא שכלולים בשעת הדחק ויודע גם ליהנות עד כמה שאפשר.

"יא גדול", היית אומר למראה נוף פראי או פרח קטן וצבעוני. זכור לי איך בסיום אחת החופשות, בדרכך הביתה, הסכמת להצטרף כמדריך וללוות קבוצת ילדים לבית "חיים שטורמן" בעין חרוד. ראית בזאת הזדמנות נוספת ללמוד משהו חדש ולהוסיף ידיעות לידיעותיך.

נראה – כאילו בחופשה הבאה תשוב ותתרוצץ כאן בשדות הכותנה והאספסת, לבוש סוודר כחול ונעול סנדלים בלויים, כשרגליך "נזרקות" לכל צד בלא אכפתיות אופיינית אתה הרי לא התייחסת לקטנות. תמיד חיכת לכולנו, מעולם לא רטנת ולא רגזת כי את הכל ראית באור חיובי וטוב. נראה – כאילו בחופשה הבאה תשוב לבריכות הדגים כשבידיך מגדיר ציפורים המתורגם להפליא, מעשה ידיך, ותשב להגדיר את בעלי הכנף.

ובהיותך במדים...

אומרים שביצעתם את משימתכם בצורה נעלה?! והקטנים שואלים: "בשביל מה המלחמות הקטנות האלה?" לפעמים מתחשק לי לחזור ולהיות כמותם, הקטנים, ולא לרצות להבין את המצב והמטרה וכל ההסברים רמי המעלה.

רק אתמול, היית צעיר לדוגמא, רק אתמול, פעלת וחיית...

רפי – החיוניות שבדמותך, הפשטות והענווה, הזנחת הטפל וההתייחסות לעיקר, כל אלה השאירו אותנו תמיד מלאי הערכה והערצה אליך. אף פעם לא באת בדרישות, ותמיד הסתפקת במעט, ועתה בשעה שנדרשת, את כולך נתת. ואנו – בכל מה שניתן, נישאר קטנים, דלים ואפורים לאור זכרוןך המאיר לעינינו תמיד.

ROUGH-LEGGED BUZZARD

Typical

Pale

BUZZARD

9/10/28 278

Dark

Pale

Typical

HONEY BUZZARD

2/16
10773

Adult

LONG-LEGGED BUZZARD

10/8 278

♂

♀

SPARROW HAWK

1/3/28

Adult

Immature

למשפחת דותן שלום רב! ט' באב תשל"ב 20.7.1972

את רפי פגשתי לראשונה בבסיס הקליטה והמיון. קומתו הגבוהה, כושרו הגופני המעולה, מאבקו להעלאת הפרופיל הרפואי שלו, וההתעקשות להתקבל לסיירת בין עשרות המתנדבים הרשימו אותי מאוד. בהמשך, בתקופת הטירונות, הבחינו מפקדיו: הוא יהיה אחד משלנו! יכולתו לעמוד במאמצים הגופניים הקשים, כשחיוך תמידי על שפתיו, כשהוא מנסה תמיד לעזור ולעודד את חבריו, בלטה בתקופת הטירונות הראשונה.

לאחר הטירונות, כשהגיע ליחידה, התחלתי להכיר אותו מקרוב. במשך תקופות אימונים קשות ומפרכות ראיתי כיצד הוא משתלב ביחידה והופך ללוחם מעולה, בעל כושר גופני גבוה ויכולת חיילות גבוהה. כשהחלה תקופת הניווטים הרגליים הארוכים הביעו חיילים רבים בצוות את רצונם להיות בחוליה של רפי. ידיעותיו הרבות בטבע ובידיעת הארץ, הפכו את מסעות הניווט עמו למלאי עניין ותוכן. כבר בתקופה מוקדמת זו של שירותו הצבאי קיוויתי, שעם סיום קורס מ"כים יצא רפי לקורס קצינים ויחזור ליחידה כמפקד, אך היו לו תכניות אחרות. הוא שאף לסיים את השירות הצבאי ולחזור לקיבוצו. שאיפה זו לא עמדה אף פעם בסתירה לכך שמילא את תפקידו על הצד הטוב ביותר. כשגברה המתיחות בגבול הלבנון וישובים אזרחיים הוטרו שוב ושוב על ידי מחבלים ערביים, הוטל על היחידה לבצע פשיטה על בסיס מחבלים בכפר הלבנוני בינת ג'בייל. היה לי ברור לגמרי, שרפי הוא מראשוני היוצאים. ערב היציאה, במסדר ביקורת אחרון, כששאלתי אותו אם הוא מוכן, ענה לי בבת צחוק: "בוודאי, אין בעיות". נפילתו של רפי היא מכה קשה לכל חבריו ומוקיריו.

יהי זכרו ברוך!

סרן נחמיה תמרי מפקד הפלוגה.

סיפרו וכתבו חבריו לסיירת

בניוטים לערד, כשכולם קיטרו היה רפי עליז ושמח. שאלתי אותו לפרש הדבר. הוא ענה לי ישירות, קצת ברוגז על החברה: "זקס, מה יכול להיות יותר טוב מללכת לבד בשטח? ללכת עצמאי בנוף פראי ויפה, בלי מפקדים על הראש. להאזין לציפורים, לראות פרחים שלא רואים בכל מקום. ובכלל, האתגר הזה: לנווט לבד ולהגיע ראשונים. מה יכול להיות יותר טוב מזה?" כשהגענו לאזור תל-מלחתה שאלתי אותו מה הוא מוצא בנוף המדברי השומם הזה. רפי נתן לי הרצאה על חיות ופרחי המדבר, שהרבה ממנה לא הבנתי. אבל בפעם הראשונה הבנתי את גישתו. בכל דבר חיפש את הטוב והיפה, ותמיד מצא אותו. מסיבות אלו מעולם לא רב עם אף אחד, ותמיד היה מפשר ומפייס בין החבר'ה.

רפי, המציאו לך כינוי – מ"פ בהמתנה, בגלל היותך חייל מצטיין ומסור, ומעל לכל – אדם עם לב זהב.

כל פרח, כל ציוץ ציפורים מעלה את דמותך מול העיניים. ותמיד אותה התקווה שתחזור... אני זוכר, רפי, כיצד מצאת אותי פעם בחוצות תל אביב, מחפש את משרדי "החברה" (להגנת הטבע), כדי לקנות מפות. אתה, בפשטות האופיינית לך, נתת לי את כרטיס החבר שלך, ואמרת: "תגייד שקוראים לך רפי דותן, ויעלה לך חצי מחיר".

תמיד התייחסת בצחוק לעקיצות של החבר'ה על דת ואמונה. מהיכן שאבת את הכוח הזה להישאר שליו ולא לעקוץ בחזרה? איך הצלחת לעבור תקופה כל כך ארוכה בלא ריב עם איש?

בחור סגור היה רפי, ואף על פי כן יכולת לדעת עד כמה הוא אוהב את חנה וכרוך אחריה. איך היה מספר עליה, ובעצם לא סיפר כלום. רק בעיניו ראינו, כמה שמח כשהגיעה לקורס צניחה. איך היה מדבר על הכיף שמחכה לו, בתקופת היותה בבסיס...

בחור סגור היה, ואף על פי כן הירבה לדבר על עבודתו בשדה אליהו. איך היה מכסח במשך שבועות את שטחי הכותנה העצומים וחוזר הביתה עם ערב. איזו חוויה הייתה זו עבורו לראות את הכותנה נובטת וצומחת, ולחיות את חייו של השדה הירוק בין כיסוח לדישון, עד לקטיפה ולחריש, ושוב מהתחלה: הזריעה, ההתרגשות עם הגשם הראשון... איש עבודה היה רפי, ואהב לעבוד.

מכתבים לחנה

שדה אליהו

...חנה, יש כאן ציפור ממש לא נורמלית. היא נמצאת (לפחות צריכה להימצא) גם באזור בו את נמצאת. היא נקראת קיווית. זאת ציפור חורפית בארץ. די גדולה, בערך בגודל של עורב. יש לה כזאת ציצית על הראש, כך שתוכלי מיד לזהות אותה, אם תראי אותה. אם מסתכלים טוב מקרוב, רואים איזה יופי של צבעים יש לה. עוד יותר יפה, זה לראות אותה בשמש – יש לה צבעים פיסיקליים משבירת קרניים...

...והיום הייתה כאן המלטה. הייתה לפרה שלישיה. שני עגלים ועגלה, אולם העגלה הייתה מתה. אם עדיין לא ראית המלטה, את מוכרח לראות! משהו נהדר. אותך זה בטח היה קצת מגעיל, אבל יש להניח שהיית מתגברת, נכון?

...היום היה משהו לא רגיל בעבודה. ממש בבוקר, איזה רבע שעה לפני שהשמש יצאה, הבחור מהנח"ל שעבדתי איתו, הצביע לכיוון צפון אמר: "תראה את הענן הזה, הוא ממש דומה להר מושלג". הסתכלתי. את יודעת מה זה היה? החרמון! תשמעי, זה היה ממש מראה לא רגיל. לאחר שהסברתי לו מה זה "הענן", עמדנו שם כמה דקות, והסתכלנו. כל ההר היה מושלג, וראו אותו בבירור, כיוון שהשמש האירה עליו, בעוד אנחנו היינו בצל של הרי הגלעד. דברים כאלה, את יודעת, נותנים הרגשת התרוממות רוח כזאת. אומרים "יא אללה" עסיסי, ונושמים עמוק. בכלל, בזמן האחרון רואים כאן מראות לא רגילים, בעיקר בבוקר. כל המשחק של העננים על הגלעד... זה משהו נהדר.

מכתבים מהצבא:

אי שם, 11.4.1971

... כרגע ההרגשה מצוינת. לפני חמש דקות חזרנו מהמקלחת, והתקלפנו מלכלוך של שבוע שהצטבר בשכבות על הגוף. כללית בשדה, ההרגשה לא הכי טובה. לפעמים אני נתפס למצבים, בהם אני ממש מרגיש שצבא זה לא בשבילי. תארי לך: הולכים בשטח, פרחים לא נורמליים, ציפורים, ואתה צריך להתגלגל, להשתולל, פאז"צטות, עניינים, תעזבו אותי מכל השטויות ותנו קצת לראות את הטבע ואת היופי הזה. עכשיו אני מרגיש כמה זה מושך אותי...

גשר אלנבי, 27.10.1971

...כרגע אני מסתכל, ורואה מול העיניים את הגל-עד לזכר ארבעה שנפלו פה. אחד מהם הוא מאיר רוטשילד ז"ל (מאיר היה מדריך של רפי בבני עקיבא). למען האמת, יש פה הרגשה מאוד משונה – לראות כל הזמן את השם של המדריך שלי על גל-עד כזה...

2012 – מפגש משפחה וחברים – 40 שנה לנפילת רפי דותן ז"ל

מפגש משפחה וחברים – 50 שנה לנפילת רפי דותן ז"ל 2022

מתחת לכל רקפת, כל תינוק, כל פרג
הולך אדם לשכב
במלוא אונו, במלוא חומו
במלוא אהבתו – לתת בהם חייו.
וזה האביב,
ואין בארץ פרח שאיננו
עלי אלון אדם.

זה לא אותו העמק...

וכל מה שהיה אולי יהיה לעד
זרח השמש שוב השמש בא
עוד השירים שרים אך איך יוגד
כל המכאוב וכל האהבה

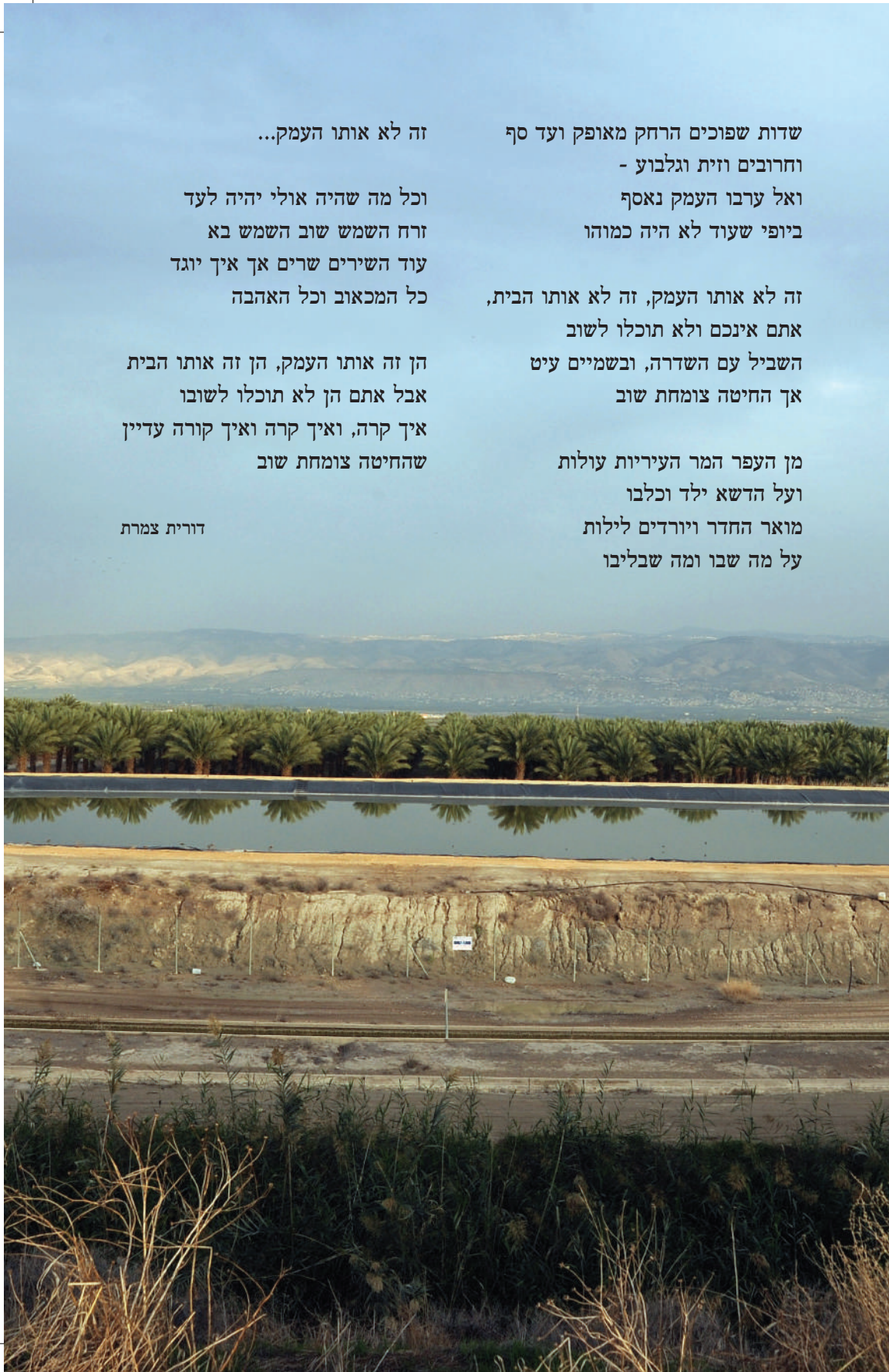
הן זה אותו העמק, הן זה אותו הבית
אבל אתם הן לא תוכלו לשוב
איך קרה, ואיך קרה ואיך קורה עדיין
שהחיטה צומחת שוב

דורית צמרת

שדות שפוכים הרחק מאופק ועד סף
וחרובים וזית וגלבוע -
ואל ערבו העמק נאסף
ביופי שעוד לא היה כמוהו

זה לא אותו העמק, זה לא אותו הבית,
אתם אינכם ולא תוכלו לשוב
השכיל עם השדרה, ובשמיים עיט
אך החיטה צומחת שוב

מן העפר המר העיריות עולות
ועל הדשא ילד וכלבו
מואר החדר ויורדים לילות
על מה שבו ומה שבליבו

התמונות המשפחתיות בספר הן באדיבות משפחת דותן, איילון והיימן.
הצילומים מהצבא ומהמפגשים - בועז לניר וחברים.
כמה מתצלומי הציפורים ותמונת השער הם מתוך הספר: "עת לנדוד ועת לדגור"
באדיבות יגאל לבנה הצלם ועוזי פז מחבר הספר.
תצלומי עמודי הציפורים הם מתוך "מדריך פטרוסון"
A Field Guide to the Birds of Britain and Europe